

Groninger Landschap

Eems-Dollard: tankstation voor trekkende vleermuizen

Het Eems-Dollard estuarium staat bekend als belangrijk foerageergebied voor trekkende wadvogels. Bob Jonge Poerink van onderzoeksbureau Ecosensys kwam bij Het Groninger Landschap met het idee om een vleermuisrecorder te plaatsen op de Punt van Reide, midden in het getijdengebied van de Dollard. Dat de Eems-Dollard naast trekvogels ook van belang zou kunnen zijn voor langs de kust migrerende vleermuizen was voor ons een nieuw fenomeen. Met financiële steun van de provincie Groningen is in 2016 de monitoring van vleermuizen opgestart. Er werden sinds 2016 jaarlijks circa 10.000 geluidsoptnames van vleermuizen door de vleermuisrecorder gemaakt. De opnames waren verdeeld over maar liefst acht verschillende soorten. Een verbazingwekkend groot aantal voor een locatie zo midden tussen de slikken van de Dollard. Het overgrote deel van de opnames behoort tot trekkende vleermuissoorten, zoals de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), de tweekleurige vleermuis (*Vespertilio murinus*) en de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). Dat de Dollard in trek is bij migrerende vleermuizen houdt waarschijnlijk verband met het voedselaanbod in de vorm van grote aantallen dans-

Bob Jonge Poerink met de vleermuisrecorder
(foto: Artemisia photography)

muggen (*Chironomiden*) die in het estuarium kunnen voorkomen. De Eems-Dollard is als het ware een tankstation langs de migratieroute.

In verband met het gebrek aan beschutting en schuilplaatsen in open gebieden langs de kust kunnen er bij slecht weer makkelijk slachtoffers vallen onder ruige dwergvleermuizen. De aanwezigheid van voldoende verblijfplaatsen langs de migratieroute is daarom van groot belang voor deze soort. Het Groninger Landschap en Staatsbosbeheer hebben daarom in een aantal bosjes in de omgeving van de Dollard vleermuis kasten laten ophangen. Na een jaar bleek al meer dan een kwart van de kasten bezet te zijn door ruige dwergvleermuizen. Tellingen van vleermuizen in de kasten is naast de vleermuisrecorders een geschikte methode van monitoring. Dat is van groot belang want juist de trekkende vleermuizen worden regelmatig aanvaringslachtoffer van windturbines en de Dollard is omringd door windparken. Omdat in Nederland nog steeds windturbines worden geplaatst zonder stilstandsvoorziening voor vleermuizen, is het noodzakelijk om de trekkende vleermuizen ook in de toekomst te blijven monitoren.

Silvan Puijman Natuurbeheerder Rayon Oost

It Fryske Gea

It Fryske Gea zet zich ook in voor insecten

Ook in Fryslân zoemt het ... Samen met andere partijen proberen we het leefgebied van bloembezoekende insecten zo effectief mogelijk te verbeteren. Als terreinbeherende organisatie zijn onze natuureservaten waar nog bronpopulaties voorkomen van o.a. zeldzame en bedreigde soorten insecten natuurlijk het belangrijkste wat we te bieden hebben. Maar de kennis over de verspreiding en de ecologie van deze soorten is vaak nog maar beperkt. In 2017 heeft Bureau FaunaX in opdracht van It Fryske Gea onderzoek gedaan naar het voorkomen van hommels op de Warkumerwaard. Het bleek dat hier maar liefst 14 van de totaal 17 hommelsoorten die in Fryslân bekend zijn voorkomen! Naar schatting komen er bijvoorbeeld 1000–2000 moshommels voor, waarmee dit gebied tot één van de belangrijkste bolwerken voor deze bedreigde Rode Lijstsoort van Nederland kan worden gerekend. Met name de graslanden met rode klaver blijken van groot belang voor hommels. De grashommel is zo mogelijk nog zeldzamer en komt alleen nog

Grashommel en Moshommel
(foto's: E.P. de Boer)

voor in Fryslân, Zeeland en de kop van Noord-Holland. Beide soorten zijn kenmerkend voor bloemrijke, vochtige graslanden. Uit de resultaten van dit onderzoek wordt duidelijk dat natuureservaten van grote betekenis kunnen zijn voor met name zeldzame en bedreigde soorten insecten. It Fryske Gea vindt dit een grote verantwoordelijkheid en gaat zich extra inzetten voor het duurzame behoud en de uitbreiding van deze bronpopulaties. Daarbij is aandacht nodig voor de gehele levenscyclus, dus jaarrond. Samenwerking met andere partijen, zoals Agrarische Natuurverenigingen en Gemeentes is van groot belang. Voor 2018 hebben we FaunaX gevraagd ook de zeldzame en bedreigde wilde bijen van zeven andere natuurgebieden voor ons in kaart te brengen. Zo hopen we stapsgewijs onze kennis te vergroten, zodat we deze populaties beter kunnen beschermen. Wij hopen dat ons initiatief navolging krijgt bij andere beheerders en overheden.

Sytske Rintjema
Specialist Natuurkwaliteit en Beheer